

Címzett: Dr. Gyimesi Endre Úr,
Zalaegerszeg Megyei Jogú Város
Polgármestere

Másolatot kapnak: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város
alpolgármesterei,
jegyzője,
aljegyzője,
képviselői,
Polg. Hiv. érintett osztályvezetői.

Felhívás a fényszennyezés-mentes díszvilágításért

Tisztelt Polgármester Úr!

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata pályázatot írt ki díszkivilágítás kiépítésének támogatására 2008. március 31-i beadási határidővel (lásd a webes pályázati kiírást: <http://www.zalaegerszeg.hu/tart/farticle/174/8569/1>). A pályázati kiírás szerint az elbírálásnál természetvédelmi, környezetvédelmi szempontok nem játszanak szerepet.

Napjainkban egyre több szó esik a feleslegesen elhasznált energiáról. Erre az éghajlatváltozás érzékelhető jelei is figyelmeztetnek. Egyre többen odafigyelnek arra is, hogy lakásukban az izzólámpák helyett energiatakarékos fényforrásokat használjanak. Arra már kevesebben gondolnak, hogy az égbolt felé irányuló fénysugarak épp olyan felesleges energiaveszteséget okoznak, mint a rosszul szigetelő falak és nyílászárók a fűtési időszakban. A fény energiaszükséglete kapcsán egyre többen kongatják a vészharangot – a felhasznált energiamennyiség exponenciálisan növekszik, és megfelelő lépések nélkül további jelentős széndioxid kibocsátás forrása is marad.

Természetesen nem boríthatjuk sötétségbe a Földet, szükség van a köz- és díszvilágításra, nem élhetünk fény nélkül. Azonban a gazdaságosan és okosan megvalósított eszközökkel sokkal olcsóbban világíthatunk. A felesleges energiafogyasztás a fényszennyezés egyik fő ismérve. Ha olyan helyen, irányban és időszakban világítunk, ahol és amikor a fényre nincs szükség, vagy kevesebb megvilágítás is elegendő lenne, akkor feleslegesen fogyasztunk energiát, és ezzel fényszennyezést okozunk. Különösen a horizont síkja fölé irányuló sugarak okoznak káros fényszennyezést.

A fényszennyezés a túlzott energiafogyasztáson kívül zavarja természeti környezetünket, ökológiai, tájképi szempontból is káros lehet. Az éjszakai életet élő élőlények (pl. baglyok, denevérek, stb.) életterét még nagy távolságból is megzavarja, károsan befolyásolja a fényszennyezés. A tavaszi, őszi vonuláskor a madarak nagy része éjjel is repül és a csillagos égboltról tájékozódik. A túlzott földi fények megtévesztik és zavarják az útjukat, ami pusztulásukhoz is vezethet. Amennyiben a zavaró fények a hálószobába is bejutnak, egészségügyi kockázatot is jelentenek. Az elmúlt évtized orvosi kutatásai kimutatták, hogy kicsiny éjszakai megvilágítási szint is lelassíthatja a Melatonin hormon termelését, ami daganatos megbetegedések további kockázati tényezője lehet. A természeti és egészségügyi káros hatásokon kívül meg kell említenünk egy kulturális veszélyt is: gyermekek nőnek fel úgy, hogy a fényszennyezés miatt nem ismerik meg a csillagos égbolt látványát, amely meghatározó élményekben részesíthetné őket, és amely nemcsak a modern természet-

tudomány eredményei iránti érdeklődésüket kelthetné fel, de az égbolton őszi magyar neveket viselő égitesteket sem láthatnak.

Egyre több helyen ismerik fel, hogy tenni kell a fényszennyezés ellen. Szlovéniában 2007. szeptemberében fogadtak el törvényt, ami a legtöbb kültéri világítás esetén (beleértve a köz- és díszvilágítást, reklámfényeket), megtiltja a horizont fölötti irányba a direkt fénykibocsátást. Hazánkban több szervezet összefogásával Csillagos Égbolt Rezervátum jön létre¹, példát mutatva, hogy megfelelően tervezett és kivitelezett világítással a fényszennyezés minimális szinten tartható. Nagyvárosainkban is egyre több helyen jelennek meg olyan közvilágítási lámpatestek, melyek minimális fényszennyezés mellett is képesek a funkciójukat megfelelően betölteni.

A fenti ismeretek és tendenciák ismeretében sajnálatos, hogy napjainkban is indulnak, és folyamatban vannak olyan világítási projektek, amelyek nem veszik figyelembe a fényszennyezés problémáját. Találkozunk esztétikai, építészeti szempontból is megkérdőjelezhető, túlzott díszvilágítással. Ne feledjük, ezekben az esetekben folyamatos felesleges pénzkiadással és energiafogyasztással jár a túlméretezett világítás! Kérjük, hogy világítási programjuk tervezésénél és megvalósításánál, és a díszvilágításhoz nyújtott támogatások odaítélésénél vegyék figyelembe a az itt leírtakat, és világítástechnikai szakmai kérdésekben javasoljuk, hogy forduljanak például a Magyar Elektrotechnikai Egyesület Világítástechnikai Társaságához (elnök Nagy János, elérhetőség: vtt@vilagitashaza.hu, telefon: (1) 369-6631, postacím: 1042 Budapest, Árpád út 67, 1. em. 6), hogy unokáink számára élhető környezetet hagyjunk is és ezen felül ők is felismerhessék majd a Tejutat a csillagos égbolton.

Tisztelettel:

Zalaegerszeg, 2008. január 9.

Bánfalvi Péter	TIT Öveges József Ismeretterjesztő és Szakképző Egyesület (elnök)
Benke Szabolcs	Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Zalai Csoport (elnök)
Dr. Csizmadia Szilárd	Vega Csillagászati Egyesület (elnök)
Darázsi Zsolt	Göcsej Természetvédelmi Alapítvány (elnök)
Dr. Kolláth Zoltán	Magyar Csillagászati Egyesület (elnök)

¹http://fenyszennyezés.csillagaszat.hu/hazai_fenyyszennyezés_hirek/csillagos_ebolt_sotet_egbolt_rezervatum_a_zselicben.html